

Predicting Social Adjustment Based on Successful Intelligence, Moral Intelligence and Psychological Toughness in Abused Teenagers

Mohammad Ebrahimi¹, Mitra Kamyabi^{2*}, Najme Hajipour Abayi³, Amanollah Soltani⁴

1- PhD student, Department of Educational Sciences and Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

3- Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

4- Assistant Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

Corresponding author: Mitra Kamyabi, Assistant Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

Email: kamyabi.mitra@gmail.com

Received: 14 June 2023

Accepted: 26 Aug 2023

Abstract

Introduction: Abused teenagers have many behavioral and psychological problems. Therefore, the purpose of this research was to predict social adjustment based on successful intelligence, moral intelligence, and psychological toughness in abused teenagers.

Methods: The present research is of the correlation type. The current study population included all the abused teenagers living in day and night welfare centers of Kerman province in 2021, out of which 250 people were selected as a sample by stratified random sampling method. Short-form questionnaires of the California Social Adaptation Scale, Sternberg's Successful Intelligence Questionnaire, Lenik and Kiel's Moral Intelligence Questionnaire, and Kubasa's Hardness Scale were used.

Results: The results showed that successful intelligence, moral intelligence, and mental toughness are able to predict social adjustment. Successful intelligence, with a regression coefficient value of $B=0.33$ ($P<0.001$), moral intelligence with a value of $B=0.34$ ($P<0.001$), and mental toughness with a value of $B=0.51$ ($P<0.001$). They could directly predict social adjustment ($P<0.001$).

Conclusions: It can be concluded that successful intelligence, moral intelligence, and mental toughness are predictors of social adjustment in abused teenagers. It is suggested that social adaptation training courses be held to increase the successful intelligence, moral intelligence, and mental toughness of abused teenagers.

Keywords: Successful intelligence, Moral intelligence, Mental toughness, Social adaptation, Misbehaved teenagers.

پیش بینی سازگاری اجتماعی بر اساس هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی در نوجوانان بدسرپرست

محمد ابراهیمی^۱، میترا کامیابی^{۲*}، نجمه حاجی پور عبایی^۳، امان الله سلطانی^۴

۱- دانشجوی دکترا، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

۲- استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

۳- استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

۴- استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

نویسنده مسئول: میترا کامیابی، استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

ایمیل: kamyabi.mitra@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۶/۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۳/۲۴

چکیده

مقدمه: نوجوانان بدسرپرست دارای مشکلات رفتاری و روان شناختی متعددی می باشند. از این رو هدف از این پژوهش پیش بینی سازگاری اجتماعی بر اساس هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی در نوجوانان بدسرپرست بود.

روش کار: پژوهش حاضر از نوع همبستگی می باشد. جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه نوجوانان بدسرپرست مقیم مراکز شبانه روزی بهزیستی استان کرمان در سال ۱۴۰۰ بود که از بین آن ها ۲۵۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان نمونه انتخاب گردیدند. از پرسشنامه های فرم کوتاه مقیاس سازگاری اجتماعی کالیفرنیا، پرسشنامه هوش موفق استرنبرگ، پرسشنامه هوش اخلاقی لنینک و کیل و مقیاس سخت رویی کوباسا استفاده شد.

یافته ها: نتایج نشان داد که هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی قادر به پیش بینی سازگاری اجتماعی هستند. هوش موفق با مقدار ضریب رگرسیونی $B=0/33$ ($P<0/001$)، هوش اخلاقی با مقدار $B=0/34$ ($P<0/001$) و سخت رویی روانی با مقدار $B=0/51$ ($P<0/001$) به طور مستقیم توانستند سازگاری اجتماعی را پیش بینی کنند ($P<0/001$).

نتیجه گیری: می توان نتیجه گرفت که هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی پیش بینی کننده سازگاری اجتماعی در نوجوانان بدسرپرست می باشند. پیشنهاد می شود دوره های آموزشی سازگاری اجتماعی برای افزایش هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی نوجوانان بدسرپرست برگزار شود.

کلیدواژه ها: هوش موفق، هوش اخلاقی، سخت رویی روانی، سازگاری اجتماعی، نوجوانان بدسرپرست.

مقدمه

به ویژه دوران نوجوانی جلوه گر می نماید و در صورتی که والدین نتوانند به دلایل گوناگون از عهده رفع نیازهای کودکان و نوجوانان برآیند، تأثیرات نامطلوبی را در تداوم زندگی آنان برجای می گذارند. تک سرپرستی ناشی از طلاق و یا ترک خانواده توسط یکی از والدین از مصادیق بدسرپرستی به حساب می آید (۲).

با توجه به اهمیت وجود خانواده در سرپرستی فرزندان، می توان انتظار داشت، نوجوانانی که بنا به دلایل مختلف

یکی از دوره های پر اهمیت زندگی انسان که در شکل گیری شخصیت و چارچوب خصوصیتی آن ها جایگاه ویژه ای دارد، دوره نوجوانی است. در چرخه تحول روانی هر فرد، این دوره بین دوران کودکی و دوران بزرگسالی قرار می گیرد، دوره ای که مشخص کننده پایان کودکی و آغاز پی ریزی پختگی برای زندگی آینده فرد است (۱). خانواده به عنوان یک گام مهم، اهمیت ویژه ای در دوران مختلف رشد،

در اهداف شخصی، ارزش ها و فعالیت های فرد دارد و به مفهوم ظرفیت و توانایی درک مسائل خوب از مسائل بد است. هوش اخلاقی شامل گستره فراشناختی است که واکنش شناخت ها، نگرش ها و فعالیت های اخلاقی را در چارچوب سیستم های ارزشی فردی امکان پذیر می سازد (۱۱).

نوجوانان در برخورد با اتفاقات و رویداد های مختلف در زندگی، رویکردهای متفاوتی برای مقابله با مشکلات و اتفاقات مختلف در زندگی دارند و میزان سخت رویی روانی آن ها با یکدیگر متفاوت است علاوه بر رویکردی که افراد برای مقابله با اتفاقات خوشایند و ناخوشایند در زندگی دارند، ویژگی ذاتی و شخصیتی افراد هم در این مقابله ها نقش دارند (۱۲). این که افراد با چه رویکردی اقدام به مقابله با مشکلات و حتی اتفاقات خوشایند دارند، می تواند تأثیری بر زندگی شخصی و هم چنین حالت روانی و به عبارت بهتر سلامت روان آن ها داشته باشد. اگر افراد با دیدگاهی آسان تر و سهل انگارانه تر با مسائل و مختلف در زندگی برخورد کنند، ممکن است متحمل آسیب های کمتری در زندگی شوند (۱۳). در مقابل افرادی که با سرسختی بیشتر به مسائل مختلف نگاه می کنند و آسان ترین چیزها را هم برای خود سخت می کنند، ممکن است در همین راستا آسیب قابل توجهی را به سلامت جسم و هم چنین روان خود وارد کنند. سرسختی بیش از اندازه ممکن است موجب استرس و فشار و تنش بیش از اندازه در افراد شود و موجب تجربه اضطراب و هم چنین اختلالات اضطرابی هم در افراد شود (۱۴).

قبادی و همکاران (۱۵) و چنیانگ (۱۶)، در پژوهش خود دریافت که بین هوش موفق و سازگاری اجتماعی ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد. مرادی و کیخا (۱۷) و صمدی فر و نریمانی (۱۸)، در پژوهش خود نشان دادند که هوش اخلاقی پیش بینی کننده سازگاری اجتماعی است. پورحسین و نویدی (۱۹) و لی (۲۰) بین سخت رویی و سازگاری اجتماعی ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد.

افزایش سازگاری اجتماعی در بین نوجوانان بدسرپرست می تواند از مشکلات آن ها در نوجوانی و بزرگسالی بکاهد؛ لذا شناسایی متغیرهای اثرگذار بر آن ضروری است. بر اساس آن چه بیان شد و همچنین کمبود مطالعات داخلی در این زمینه این پژوهش با هدف پیش بینی سازگاری اجتماعی بر اساس هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت

از خانواده جدا شدند و در مراکز نگهداری و پرورشگاه ها به سر می برند، با نوجوانانی که در کنار والدین خود زندگی می کنند، در بسیاری از رفتارها و ویژگی های شخصیتی تفاوت داشته باشند؛ یکی از این ویژگی ها، سازگاری اجتماعی است (۳). سازگاری اجتماعی، هماهنگ ساختن رفتار به منظور برآورده ساختن نیازهای محیطی که غالباً مستلزم کنترل تکانه ها، هیجانات یا نگرش ها می باشد، تعریف می شود (۴). سازگاری اجتماعی مانند رشد جسمی، عاطفی و عقلی یک کمیت پیوسته است و به تدریج به کمال می رسد و در طول زندگی به طور طبیعی و در برخورد با تجربه ها حاصل می شود (۵). دوره نوجوانی، دوره حساسی است و سازگاری اجتماعی نوجوانان در این دوره دستخوش تحولات اجتماعی، عاطفی، جسمانی و شناختی فوق العاده شدید است و هنوز به طور کامل رشد نیافته است. سازگاری فرد را مجموعه ای از ویژگی های شخصیت بهنجار که افراد در برابر محیط از خود نشان می دهند و با جهان خویش سازگاری ایجاد کند و با آرامش و صلح و صفا به دست آوردن جایگاهی در جامعه برای خود تلاش می کنند. سازگاری اجتماعی انعکاسی از تکامل مراجع با دیگران رضایت از نقشه ای خود و نحوه عملکرد در نقش هاست که به دنبال زیاد تحت تأثیر شخصیت قبلی فرهنگ و انتظارات خانواده قرار دارد (۶).

یکی از متغیرهای قابل بررسی در نوجوانان، هوش موفق آن ها می باشد (۷). هوش موفق، مجموعه یکپارچه ای از توانایی های موردنیاز برای موفقیت در زندگی است، البته فرد آن را درون بافت اجتماعی و فرهنگی خود تعریف می کند (۸). افراد از طریق تشخیص نقاط قوتشان و پرورش آن و تشخیص همزمان نقاط ضعف شان و پیدا کردن راه اصلاح یا جبران، به طور موفقیت آمیزی باهوش اند. افراد باهوش موفق با استفاده از تعادلی که میان توانایی های تفکر تحلیلی، خلاق و عملی برقرار می کنند به سازگاری با محیط، تغییر محیط و انتخاب محیط دست می زنند (۹). یکی دیگر از متغیرهای مهم در پیش بینی رفتارهای نوجوانان، هوش اخلاقی است. هوش اخلاقی توانایی تشخیص و تمیز درست از نادرست است. کسی دارای هوش اخلاقی تعریف می شود که از باورهای اخلاقی راسخ و قوی و توانایی عمل کردن به آن ها برخوردار باشد، به گونه ای که فرد به شیوه ای صحیح و محترمانه رفتار کند (۱۰). هوش اخلاقی اشاره به توانایی اعمال اصول اخلاقی

روایی روانی در نوجوانان بدسرپرست انجام شد.

روش کار

پژوهش حاضر از نوع توصیفی، از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه نوجوانان بدسرپرست مقیم مراکز شبانه روزی بهزیستی استان کرمان در سال ۱۴۰۰ تشکیل دادند. ۲۵۰ نفر (۱۹۹ نفر دختر ۷۹/۶۰ درصد و ۵۱ نفر پسر ۲۰/۴۰ درصد) و با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای، به عنوان نمونه انتخاب شدند و پرسشنامه تحقیق پس از کسب رضایت آگاهانه از آن ها ارائه گردید. ملاک ورود به پژوهش، نوجوان بدسرپرست بودن و داشتن سواد خواندن و نوشتن بود. ملاک خروج از پژوهش شامل عدم تمایل به همکاری بود. پس از آشنایی شرکت کننده ها با اهداف پژوهش و اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات شخصی و اعلام رضایت، آن ها وارد پژوهش شدند. کلیه آزمودنی ها اطلاعاتی در مورد پژوهش دریافت کردند، به منظور رعایت حریم خصوصی مشخصات آزمودنی ها ثبت نشد.

ابزار جمع آوری اطلاعات شامل:

پرسشنامه سازگاری اجتماعی کالیفرنیا (California Social Adjustment Questionnaire):

این پرسشنامه توسط کلارک و همکاران، در سال ۱۹۵۳ طراحی شد. این پرسشنامه دارای ۱۸۰ سوال با دو پاسخ صحیح=۱ و غلط=۰ است که ۹۰ سوال اول مربوط به سازگاری فردی و ۹۰ سوال دوم مربوط به سازگاری اجتماعی است. پرسشنامه دارای شش خرده مقیاس ۱- قالب های اجتماعی، ۲- مهارت های اجتماعی، ۳- علائق ضد اجتماعی، ۴- روابط خانوادگی، ۵- روابط مدرسه ای، ۶- روابط اجتماعی است. در نسخه اصلی پرسشنامه میزان ضریب پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ گزارش شد و روایی آن نیز مورد تایید قرار گرفت (۲۱). در پژوهش خسروی و همکاران، میزان ضریب پایایی با روش دونیمه کردن ۰/۹۵ و با روش بازآزمایی ۰/۹۳ به دست آمد و روایی محتوایی و صوری آن نیز مطلوب گزارش شد. در این پژوهش از فرم کوتاه شده آن استفاده گردید. این مقیاس در ۲۴ سوال با دو پاسخ صحیح=۱ و غلط=۰ است که توسط مونتگومری (۱۹۵۹) طراحی شده است و روایی و پایایی آن به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۹۱ گزارش شده است (۲۲).

پرسشنامه هوش موفق (Successful Intelligence Questionnaire):

پرسشنامه هوش موفق توسط گریگورنکو و استرنبرگ در سال ۲۰۰۲ به منظور سنجش هوش موفق طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۳۶ سوال و شامل ۳ مولفه هوش تحلیلی، هوش خلاق و هوش عملی می باشد و بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت با سوالاتی مانند (به چیزهای توجه دارد که افراد معمولاً تمایلی به چشم پوشی از آن ها ندارند) به سنجش هوش موفق می پردازد. در نسخه اصلی پرسشنامه، پایایی پرسشنامه هوش موفق از روش آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ به دست آمده است. روایی پرسشنامه هوش موفق توسط سازندگان آن نیز تأیید شده است (۲۳). در پژوهش قبادی و همکاران، میزان ضریب پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ گزارش شد و روایی آن نیز مورد تایید قرار گرفت (۱۵).

پرسشنامه هوش اخلاقی (Moral intelligence Questionnaire):

این پرسشنامه توسط لنینک و کیل در سال (۲۰۱۱) اعتباریابی شده است. این پرسشنامه در ده بعد و شامل ۴۰ عبارت است و به صورت لیکرت (هرگز، به ندرت، گاهی اوقات، اغلب و تمام اوقات) نمره گذاری شده اند. پرسشنامه شامل ابعاد عمل کردن مبتنی بر اصول، ارزشها و باورها، راستگویی، استقامت و پافشاری برای حق، وفای به عهد، مسئولیت پذیری برای تصمیمات شخصی، اقرار به اشتباهات و شکست ها، قبول مسئولیت برای خدمت به دیگران، فعالانه علاقمند بودن به دیگران، توانایی در بخشش اشتباهات خود، توانایی در بخشش اشتباهات دیگران می باشد. در نسخه اصلی پرسشنامه، میزان پایایی ۰/۸۷ به دست آمد و روایی آن نیز مورد تایید قرار گرفت (۲۴). در پژوهش قرمزی، میزان پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ و روایی محتوایی و صوری آن نیز مطلوب گزارش شد (۲۵).

پرسشنامه سخت رویی (Psychological Hardiness Questionnaire):

این پرسشنامه توسط کوباسا در سال ۱۹۷۹ با ۵۰ سوال طراحی شده است. آزمودنی باید میزان صحیح یا غلط بودن جملات را در یک مقیاس ۴ درجه ای از صفر تا سه مشخص نماید. آزمون دارای سه مولفه چالش، تعهد و کنترل است که هر یک به ترتیب ۱۷، ۱۶، ۱۷ ماده را به خود اختصاص داده اند. نمره های ۳۹ ماده از آزمون به شکل وارونه در نظر گرفته شده در مجموع یک نمره کلی برای سخت رویی و سه نمره برای مولفه های جداگانه به

یافته ها

شرکت کنندگان این پژوهش شامل ۲۵۰ نفر از نوجوانان بدسرپرست مقیم مراکز شبانه روزی بهزیستی استان کرمان در سال ۱۴۰۰ بودند. نتایج نشان می دهد که ۵۱ نفر پسر (۲۰/۴۰ درصد) و ۱۹۹ نفر دختر (۷۹/۶۰) بودند. ۹۹ نفر (۳۹/۶۰ درصد) بالای ۱۵ سال و ۱۵۱ نفر (۶۰/۴۰ درصد) بالای ۱۵ سال بودند. در جدول ۱، شاخص های میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش گزارش شده است.

دست می آید. کوباسا، ضریب همبستگی ۰/۸۵ برای تعهد، ۰/۶۵ برای کنترل و ۰/۷۰ را برای چالش گزارش داد و روایی آن را مورد تایید قرار داد (۲۶). در پژوهش سهرابی، میزان ضریب پایایی با روش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس تعهد ۰/۸۵، کنترل ۰/۷۰ و چالش نیز ۰/۷۱ به دست آمد و روایی آن نیز تایید شد (۲۷). برای تحلیل داده ها از میانگین، انحراف استاندارد، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون با کمک نرم افزار SPSS-22 استفاده شد.

جدول ۱: شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کشیدگی	کجی	کمترین	بیشترین
سازگاری اجتماعی	۱۲/۳۶	۶/۸۸	-۰/۰۲	-۰/۵۰	۰	۲۴
هوش موفق	۶۹/۷۵	۲۸/۷۸	-۰/۰۹	۰/۷۰	۳۶	۱۸۰
هوش اخلاقی	۷۷/۶۸	۳۰/۶۴	-۰/۰۱	۰/۷۵	۴۰	۲۰۰
سخت رویی	۷۸/۶۴	۳۷/۵۰	-۰/۱۹	-۰/۲۳	۰	۱۵۰

در جدول ۲ ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرها آورده شده است.

جدول ۲: ضرایب همبستگی پیرسون بین هوش موفق، هوش اخلاقی، سخت رویی روانی و سازگاری اجتماعی

متغیرها	۱	۲	۳	۴
۱. سازگاری اجتماعی	۱			
۲. هوش موفق	***۰/۴۸	۱		
۳. هوش اخلاقی	***۰/۵۱	***۰/۲۹	۱	
۴. سخت رویی	***۰/۶۲	***۰/۳۱	***۰/۳۷	۱

*** $P < 0.01$, * $P < 0.05$

در جدول ۳، ضرایب رگرسیون پیش بینی سازگاری اجتماعی بر اساس هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی گزارش شده است.

با توجه به جدول ۲، هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی به صورت مثبت با سازگاری اجتماعی به صورت مثبت در سطح ۰/۰۱ همبسته بودند.

جدول ۳: ضرایب رگرسیون پیش بینی سازگاری اجتماعی بر اساس هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی

P	t	ضریب استاندارد شده		ضریب استاندارد نشده		متغیرهای پیش بین
		Beta	خطای معیار	ضریب B		
۰/۰۱	۱۶/۲۶	-	۶/۳۲۴	۵۸/۴۲۹		ثابت
۰/۰۱	۷/۶۳	۰/۳۳۱	۰/۰۹۱	۰/۲۴۷		هوش موفق
۰/۰۱	۹/۸۴	۰/۳۴۲	۰/۰۶۳	۰/۳۱۸		هوش اخلاقی
۰/۰۱	۱۱/۲۷	۰/۵۰۹	۰/۰۸۲	۰/۴۸۹		سخت رویی روانی

($P < 0.001$) $B = 0.34$ ، هوش اخلاقی با مقدار ($P < 0.001$) و سخت رویی روانی با مقدار ($P < 0.001$) $B = 0.51$ به طور مستقیم توانستند سازگاری اجتماعی را پیش بینی

نتایج نشان داد که هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی قادر به پیش بینی سازگاری اجتماعی هستند. هوش موفق، با مقدار ضریب رگرسیونی $B = 0.33$

کنند ($P < 0.001$).

بحث

این پژوهش با هدف بررسی پیش بینی سازگاری اجتماعی بر اساس هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی در نوجوانان بدسرپرست انجام شد. نتایج نشان داد که هوش موفق توانست سازگاری اجتماعی را پیش بینی کند. نتایج این پژوهش با یافته های رحمانی و همکاران (۱۵) و چن یانگ (۱۶) همسو بود.

در تبیین این یافته ها می توان گفت تغییرات دوره نوجوانی می تواند زمینه ساز ایجاد مشکلات خاصی شود. در مقابل تغییرات سریع اجتماعی و وقایع تنش زای زندگی، نوجوان باید یاد بگیرد که جای خود را در اجتماع پیدا کند. هم چنین با همسالان روابط کاری برقرار کند و خود را با مدرسه، محل کار، همسالان، خانواده و مقامات مسئول سازگار کند. نوجوان باید برای اجرای بسیاری از اعمال پیچیده فردی و بین فردی آموزش های مورد نیاز را دیده تا وی را برای زندگی آینده آماده کند (۳). هرگاه تعادل جسمی و روانی فرد به گونه ای دچار اختلال شود که احساس ناخوشایند به وی دست دهد، برای ایجاد توازن نیازمند به کارگیری نیروهای درونی و حمایت خارجی می باشد. در این صورت اگر در به کارگیری سازوکارهای جدید موفق شود و مسئله را به نفع خود حل کند، فرایند سازگاری ایجاد شده است (۱). هوش موفق با میزان توانایی فرد در ابراز همدلی با دیگران مرتبط است. هوش موفق به صورت ویژه ای به فرد کمک می کند تا در ابعاد مردم آمیزی و صمیمیت در حوزه روابط اجتماعی کارکرد موفق تری داشته باشد. افراد باهوش در زمینه هوش موفق علاوه بر تکیه بر باور درونی خودشان نسبت به توانمندی های شان در ارزیابی و انتخاب یک رفتار خاص، به توانایی خواندن دقیق احساسات دیگران و ظرفیت درک دیدگاه عاطفی دیگران نیز تسلط دارند. بنابراین هوش موفق در افراد منجر به نوعی توانایی برای تجربه هیجان های دیگران فراهم می کند و به فرد امکان می دهد خود را با آن چه درباره وی احساس و فکر می کنند هماهنگ سازد، با محیط پیرامون خود ارتباط برقرار کرده و از وارد کردن آسیب به افراد دیگر خودداری کند (۱۶). هنگامی که فرد موفق می شود کم و بیش معنای احساسی یک موقعیت را درک کند، می تواند در عواقب تصمیم گیری برای اقدام برای خود و دیگری تأمل کند و راه حل

هایی برای تعارضات طراحی کند. از دیدگاه عاطفی، فرد قادر است تا حدی عواقب احساسی اعمال خاص را برای خود و دیگران یا همدلی با دیگران را در نظر بگیرد. بر این اساس به نظر می رسد هوش موفق در افراد می تواند به طور قابل ملاحظه ای منجر به ایجاد ظرفیت عاطفی برای شناسایی و پاسخ دهی به علائم هیجانی در تعامل اجتماعی، برقراری روابط مثبت با دیگران، ایجاد و گسترش اعتماد و روابط حمایتی دو جانبه شود. این توانایی ها از جمله کفایت های هیجانی محسوب می شوند و در رشد مهارت های هیجانی و عاطفی و تطابق با محیط اجتماعی نقش به سزایی ایفا می کند. بدین ترتیب فرد قادر به تجربه کافی از احساس خودکنترلی، اثربخشی و خودکارآمدی در محیط اجتماعی می گردد که این نتایج ارزشمند می تواند به عنوان انگیزه ای به منظور تلاش برای رفتارهای دلخواه و مطلوب اجتماعی عمل کرده و کودک را به فراگیری مهارت های رفتاری از جمله یادگیری مهارت های رفتار دوستانه با دیگران، مهارت های محاوره ای برای شروع و تداوم تعامل اجتماعی، مذاکره و ابراز وجود تشویق نمایند (۱۵).

دیگر یافته این پژوهش نشان داد که هوش اخلاقی توانست سازگاری اجتماعی را پیش بینی کند. نتایج این پژوهش با یافته های مرادی و خیرخواه (۱۷) و صمدی فرد و نریمانی (۱۸) همسو بود. در تبیین این یافته می توان گفت که با سپری شدن دوران کودکی و ورود به دوران نوجوانی، رشد روانی - اجتماعی از تحول ساده به تحول عمیق تبدیل می شود و نوجوان با به کارگیری مهارت های اجتماعی، می تواند جایگاه خود را در میان همسالان خود و بزرگسالان پیدا کند و مورد پذیرش اجتماع قرار گیرد. موفقیت در این امر به سازگاری در اجتماع منجر می شود و ممکن است فرد را به مرحله نفوذ در اجتماع برساند و در این مرحله می تواند بر اطرافیان خود تاثیر گذار باشد. فرد زمانی از سازگاری بهره مند است که بتواند میان خود و محیط اجتماعی اش رابطه ای سالم برقرار و انگیزه های خود را ارضا کند، در غیر این صورت به عنوان یک فرد ناسازگار قلمداد می شود. انواع سازگاری شامل سازگاری اجتماعی، هیجانی، جسمانی و اخلاقی است که در راس همه آن ها سازگاری اجتماعی قرار دارد، لازم به ذکر است پیش درآمد رسیدن به سازگاری هیجانی، اخلاقی و جسمانی، سازگار شدن از لحاظ اجتماعی است (۲). هوش اخلاقی بر این نکته تاکید دارد که اصول اخلاقی حاصل وراثت نیست بلکه افراد یاد

اصطلاحی نزدیک با آن، شامل آگاهی متعالی، تولید معنای شخصی و گسترش حالت هشیاری است؛ افراد دارای هوش معنوی بالا، با توجه به اهداف و ادراک های خود و در جهت دست یابی و به ثمر نشاندن آن ها، رویکردی سازگاران و دوستانه را با محیط و حتی محیط های جدید در پیش می گیرند؛ زیرا نه تنها شخصیت این افراد این گونه شکل گرفته است، بلکه باورها و اهداف متعالی و بسط یافته کنونی آن ها نیز منجر به تمایلی سازگاران و دوستانه با محیط می شود (۱۹).

یکی از محدودیت های این پژوهش استفاده از ابزار خودگزارشی دهی بود که می تواند نتایج را با تورش مواجهه نماید. از دیگر محدودیت های این پژوهش نوع پژوهش همبستگی است زیرا رابطه علیتی را نمی سنجد. محدودیت دیگر محدود بودن جامعه آماری به نوجوانان بدسرپرست استان کرمان است که تعمیم پذیری نتایج را به سایر شهرها و استان ها با مشکل مواجه می نماید. با توجه به نتایج این پژوهش با توجه به رابطه مثبت بین هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی با سازگاری اجتماعی پیشنهاد می گردد تا در زمینه افزایش سازگاری اجتماعی در نوجوانان بدسرپرست آموزش های لازم اجرا گردد. هم چنین در تحقیقات آینده از مصاحبه برای ارزیابی متغیرهای تحقیق استفاده شود. این تحقیق در سایر شهرها برای تعمیم پذیری بیشتر اجرا گردد.

نتیجه گیری

می توان نتیجه گرفت که هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی پیش بینی کننده سازگاری اجتماعی در نوجوانان بدسرپرست می باشند. پیشنهاد می شود دوره های آموزشی سازگاری اجتماعی برای افزایش هوش موفق، هوش اخلاقی و سخت رویی روانی نوجوانان بدسرپرست برگزار شود.

سپاسگزاری

این پژوهش برگرفته از رساله دکترای نویسنده اول می باشد و با کد اخلاقی IR.IAU.KERMAN.REC.1398.95393 مورد تایید کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان قرار گرفت. بدینوسیله نویسندگان از اداره کل بهزیستی استان کرمان به لحاظ موافقت و صدور مجوزهای لازم و همچنین از کارشناسان بهزیستی و مراکز

می گیرند که چگونه خوب باشند، و به مثابه یک راهنما برای رفتار و اعمال انسان عمل نموده و او را یاری می کند که اعمال هوشمندانه و بهینه ای داشته باشد. هوش اخلاقی و تصویر مثبت را در ذهن انسان شکل می دهد و به وجود آمدن شناخت و حساسیت نسبت به مسائل اخلاقی کمک می کند و باعث سازماندهی رفتارها در رویارویی با بحران ها می گردد (۱۸). در نظر گرفتن اصول اخلاقی نتایج مهمی از جمله توان تشخیص درد و رنج دیگران، توان مهار بی رحمی و وسوسه ها در خود، به تأخیر انداختن کام جویی، گوش کردن بی طرفانه و همه جانبه پیش از قضاوت کردن، پذیرش تفاوت ها و پی بردن به ارزش های گوناگون، نپذیرفتن گزینه های غیراخلاقی، همدل بودن، مبارزه با بی عدالتی، درک دیگران و رفتار محرمانه با آن ها را بدنبال دارد. بنابراین باعث افزایش سازگاری اجتماعی می گردد (۱۷).

دیگر یافته این پژوهش نشان داد که نتایج نشان داد که سخت رویی روانی توانست سازگاری اجتماعی را پیش بینی کند. نتایج این پژوهش با یافته های ۱۹ و ۲۰ همسو بود. در تبیین می توان گفت که دوره نوجوانی، دوره حساسی است و سازگاری اجتماعی در این دوره دستخوش تحولات عاطفی، جسمانی و ذهنی فوق العاده شدیدی است که در این سن به طور کامل رشد نیافته است. تاخیر بلوغ عاطفی مشکلات جدی در روابط بین فردی در نوجوانان و چالش های اجتماعی برای آنان پدید می آورد. علاوه بر این، رشد اجتماعی هرکس نشانه سازگاری او با دیگران است. سازگاری اجتماعی به تدریج به کمال می رسد و در طول زندگی به طور طبیعی و در برخورد با تجربه ها حاصل می شود. اجتماعی شدن یک فرایند دوجانبه ی ارتباطی میان فرد و جامعه است. به همین دلیل پروسه پر فراز و نشیبی به شمار می آید که ابعاد و جوانب گوناگون دارد (۲۸). با توجه به این که سرسختی با سه مؤلفه مهار، تعهد و چالش جویی، منبع قدرتمندی برای روبه رو شدن با حوادث استرس آور زندگی است و همچنین افراد دارای سرسختی روانشناختی از راهبردهای مقابله ای سالم و اثربخش برخوردارند، این افراد می توانند در فرایند اجتماعی شدن خوب ظاهر شده و با گشودگی به تجربه های جدید، از محیط جدید استقبال کرده و سریع تر و راحت تر سازگار شوند (۲۰). هم چنین با توجه به این که شاخص اصلی معنویت، ادراک ها و باورها و داشتن معنای متعالی در زندگی است و هوش معنوی در

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان مقاله بیان نشده است.

تحت نظارت آن و نوجوانان بدسرپرست مقیم در مراکز شبانه روزی بهزیستی کرمان که به نحوی مؤثری در انجام این پژوهش همکاری و پرسشنامه های پژوهش را تکمیل کردند، تقدیر و تشکر می کنند.

Reference

1. Barendse ME, Flannery J, Cavanagh C, Aristizabal M, Becker SP, Berger E, Breau R, Campione-Barr N, Church JA, Crone EA, Dahl RE. Longitudinal Change in Adolescent Depression and Anxiety Symptoms from before to during the COVID-19 Pandemic. *Journal of Research on Adolescence*. 2023;33(1):74-91. <https://doi.org/10.1111/jora.12781>
2. Ebrahimi N, Abedipoor M, Karimi M, Jaras M. The relationship between spiritual intelligence and coping styles with stress in adolescent girls in Gonabad. *Journal of Pediatric Nursing*. 2023; 9 (3): 1-10. <http://jpen.ir/article-1-656-fa.html>.
3. Ding X, Zhang W, Ooi LL, Coplan RJ, Zhu X, Sang B. Relations between social withdrawal subtypes and socio-emotional adjustment among Chinese children and early adolescents. *Journal of Research on Adolescence*. 2023; 7 (2): 158-71. <https://doi.org/10.1111/jora.12837>
4. Farsijani N, Besharat MA, Moghadamzadeh A. Predicting social adjustment based on attachment styles and cognitive emotion regulation strategies in adolescents. *Journal of psychologicalscience*. 2022;21(109):71-88. <https://doi.org/10.52547/JPS.21.109.71>
5. Hussong AM, Midgett AJ, Richards AN, Petrie RC, Coffman JL, Thomas TE. COVID-19 life events spill-over on family functioning and adolescent adjustment. *The Journal of early adolescence*. 2022;42(3):359-88. <https://doi.org/10.1177/02724316211036744>
6. Chang Z, Bo S, Xiao Q, Wang Y, Wu X, He Y, Iqbal M, Ye Y, Shang P. Remodeling of the microbiota improves the environmental adaptability and disease resistance in Tibetan pigs. *Frontiers in Microbiology*. 2022;13 (4): 213-29. <https://doi.org/10.3389/fmicb.2022.1055146>
7. Moghadamfar, N., Ghorbanjahromi, R., Nasrollahi, B., Bagheri, F. Investigating the relationship between successful intelligence and empathy with social development of preschool children. *Family and Health*, 2021; 11 (2): 45-56. https://journal.astara.ir/article_245584.html?lang=en
8. Roshan zamir nikou S, Azad abdollah pour M. Investigate the relationship between successful intelligence and differentiation of self with life satisfaction. *Education Strategy Medical Science*. 2022; 15 (1) :28-37. <http://edcbmj.ir/article-1-1820-fa.html>.
9. Saw KN, Han B. Effectiveness of successful intelligence training program: A meta-analysis. *PsyCh Journal*. 2021;10(3):323-39. <https://doi.org/10.1002/pchj.443>
10. Taghavi P, Mohammadpanah Ardakan A, Choobforoushzadeh A. Teaching moral intelligence and its effect on altruism and aggression in children under 7 years. *Journal of Pediatric Nursing*. 2022; 8 (4) :40-49. <http://jpen.ir/article-1-613-fa.html>.
11. Isakhani K, Kheradyar S, Bani mahd B. Emotional Intelligence and Ethical Orientation in Accounting Students. *Ethics in Science and Technology* 2022; 17 (1) :126-31. <http://ethicsjournal.ir/article-1-2588-fa.html>.
12. Abdi Dehkordi S, Sharifi T, Qazanfari A, Solati K. The effectiveness of group reality therapy on irrational beliefs, psychological hardiness, and academic achievement of students with exceptional talents. *Journal of Exceptional Children*. 2019 May 10;19(1):95-108.
13. Rybakovaitė J, Bandzevičienė R, Poškus MS. The impact of psychological hardiness on soldiers' engagement and general health: The mediating role of need satisfaction. *Current Psychology*. 2021; 5(12); 1-6. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01371-w>
14. Mansory Jalilian H, Momeni K, Karami J. The Relationship of Psychological Hardiness and Psychological Capital with Quality of Life through Psychological Empowerment in Iranian Female Heads of Households. *The American Journal of Family Therapy*. 2022; 2 (4):1-7. <https://doi.org/10.1080/01926187.2022.2028592>
15. Rahmani Badi A, Taghvaei D, Pirani Z. Investigating the mediating model of psychological well-being in the relationship between successful

- intelligence and emotional adjustment with learning self-regulation. *Journal of Research in Behavioral Sciences*. 2022; 19 (4) :686-95. <http://rbs.mui.ac.ir/article-1-1236-fa.html>
<https://doi.org/10.52547/rbs.19.4.686>
16. Chenyang L. Meta-analysis of the impact of cross-cultural training on adjustment, cultural intelligence, and job performance. *Career Development International*. 2022;27(2):185-200. <https://doi.org/10.1108/CDI-09-2020-0247>
17. Moradi A, Kheyrkha Sh. Investigating the relationship between moral intelligence and social adjustment of 9th grade female students in Mohammadabad city. *Journal of new developments in psychology, educational sciences and education*. 2022; 5 (51); 453- 82. <file:///C:/Users/az/Downloads/9318476.pdf>
18. Samadifard HR, Narimani M. The Relationship between Moral Identity, Spiritual Well-being and Religious Orientation with Job Adjustment among Nurses. *Pajouhan Scientific Journal*. 2018;17(1):1-8. <https://doi.org/10.21859/psj.17.1.1>
19. Poorhousein-LazarjaniZ, Navidi-MoghadamM. The Relationship between Resilience and Self-compassion with Social Adjustment among Female High School Students in City of Kelachay. *Salāmat-i ijtimāi (Community Health)*. 2022; 9(1):73-81.
20. Li X. A Theoretical Analysis of the Preventive Role of English as a Foreign Language Teachers' Occupational Adjustment and Psychological Hardiness in Their Job Burnout. *Frontiers in Psychology*. 2022;13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.939617>
21. Thorpe LP, Clark WW, Tieg EW. process: Modelling, measuring and intervening Psychological Test and Assessment Modeling. 1953. 53 (1): 72-51.
22. Ahmadkhosravi S, Zalpouri M, Robati F A. Effect of Book Therapy on Shyness and Social Adjustment in Elementary School of Sama. *JPEN* 2021; 7 (2) :21-29. <http://jpen.ir/article-1-464-fa.html>
23. Sternberg RJ. Successful intelligence: A model for testing intelligence beyond IQ tests. *European Journal of Education and Psychology*. 2015;8(2):76-84. <https://doi.org/10.1016/j.ejeps.2015.09.004>
24. Lennick D, Kiel F. *Moral intelligence 2.0: Enhancing business performance and leadership success in turbulent times*. Pearson Prentice Hall; 2011 Apr 5. <https://books.google.com>
25. Ghermezi, K., Gholtash, A., Ojinezhad, A. R. Moral intelligence and social skills and academic performance nomadic high school students in Shiraz. *Journal of Educational Psychology*, 2014; 5(3): 70-87. https://psyedu.tonekabon.iau.ir/article_561265.html?lang=en.
26. Kobasa SC, Maddi SR, Kahn S. Hardiness and health: a prospective study. *Journal of personality and social psychology*. 1982 Jan;42(1):168-80. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.42.1.168>
27. Sohrabi A. Predicting the Quality of Life of Iranian Refugees Based on Psychological Hardiness and Perceived Social Support with Hope Mediation. *Iranian Journal of Educational Society*. 2019;5(1):123-32.
28. HajHashemi P. (2022). Examining the relationship between moral intelligence and personal responsibility and academic vitality of high school teenagers in Tehran. *The 12th International Conference on Psychology, Counseling and Educational Sciences*. <https://www.tpbin.com/article/2022071713293889010eec3>